

Het geordineerde ambt en de kerkorde

Rapport van het generale college voor de kerkorde

1 Inleiding

In de huidige ambtsdiscussie, met de rapporten *Geroepen en gezonden* en *Geroepen door Christus* is onder meer nagedacht over de roeping tot de bediening van Woord en sacramenten. Hierin wordt beklemtoond dat wie hiertoe geroepen wordt staat in het ambt van predikant. De huidige praktijk dat ook kerkelijk werkers (ouderlingen) hiertoe geroepen kunnen worden, staat hiermee op gespannen voet.

Nadat hierover al enige malen gesproken is, heeft de synode op 8 februari 2024 besloten dat in het ambt van predikant onderscheid gemaakt wordt tussen predikanten (wetenschappelijk opgeleid tot master, niveau 7) en pastores (hbo-opgeleid tot bachelor, niveau 6). Op dit moment wordt dit nader uitgewerkt.

In de zijlijn van deze discussie heeft de synode op 2 juli 2022 uitgesproken terminologisch onderscheid te maken tussen bevestiging in het ambt van predikant en bevestiging in de overige ambten. Dat er onderscheid gemaakt wordt tussen het ambt van predikant enerzijds en het ambt van ouderling en diaken anderzijds is niet nieuw: in de ordinanties is vastgelegd dat predikanten in principe voor het leven worden bevestigd in het ambt, ouderlingen en diakenen voor een beperkte duur, en in de romeinse artikelen wordt de bediening van Woord en sacramenten exclusief toevertrouwd aan de predikant. De synode wil dit onderscheid beklemtonen door, in aansluiting bij het oecumenisch spraakgebruik, te spreken over het ambt van predikant als het geordineerde ambt en voor bevestiging in het ambt van predikant de term 'ordinatie' te gebruiken.

Het GCKO heeft een en andermaal uitgesproken hier moeite mee te hebben. Bij het spreken over geordineerd ambt sluit de synode zich weliswaar aan bij het oecumenisch spraakgebruik, maar niet bij de zelfstandige positie die het geordineerde ambt in de oecumene heeft.

Ter toelichting:

In de wordingsgeschiedenis van de kerkorde is nadrukkelijk is gekozen voor de term:

bevestiging in het ambt, en niet voor ordinatie zoals in de lutherse traditie gebruikelijk is. De nadruk op het ene ambt in de lutherse traditie enerzijds en het spreken over de drie ambten in de gereformeerde traditie anderzijds is overbrugd door art. V-1 KO: er is sprake van het openbare ambt van Woord en sacramenten, en binnen dat ene ambt worden de drie ambten (en diensten) onderscheiden.

In de rapporten *Geroepen en gezonden* en in *Geroepen door Christus* zijn aanzetten voor een zelfstandiger positie van de predikant. Het GCKO acht een nadere doordenking daarvan van belang, mede met het oog op de veranderende positie van de kerk. Dit zal mogelijk ook gevolgen hebben voor de bestaande formuleringen in de romeinse artikelen. Maar zolang die discussie niet breed gevoerd is acht het GCKO het gebruik van ordinatie voor bevestiging van predikanten verwarrend omdat het een nieuwe positionering van de predikant suggereert, terwijl dat (op dit moment) niet aan de orde is.

Het GCKO zou dan ook liever zien dat het overnemen van de term ordinatie wordt uitgesteld tot een diepgravender discussie over de positie van de predikant is gevoerd. Het wijst erop dat het uitstellen van de terminologische verandering geen enkel gevolg heeft voor het onderscheid

tussen predikant en pastor. Kerkordelijk is het heel goed mogelijk om, zonder de term ordinatie te gebruiken, in ord. 3-15-2 de predikanten voor gewone werkzaamheden te onderscheiden in gemeentepredikanten en gemeentepastores. Uiteraard zal nader moeten worden geregeld (al of niet in een generale regeling) in welke gevallen een gemeentepastor werkzaam kan zijn.

50

Voor het geval dat de synode de verwarring voor lief neemt dat er alleen een terminologische aanpassing aan het oecumenisch spraakgebruik is en niet een inhoudelijke aanpassing, en blijft bij het genomen besluit geeft het GCKO hier een overzicht van de benodigde aanpassingen. Daarbij gaat het GCKO ervan uit dat het besluit van de synode geen inhoudelijke wijziging is: bevestiging in het ambt van predikant en ordinatie van de predikant is inhoudelijk gelijk.

55

2 Romeinse artikelen

In de romeinse artikelen wordt alleen over bevestiging in het ambt gesproken:

Een ambt in de kerk kan uitsluitend worden vervuld door hen die daartoe naar de orde van de kerk geroepen zijn, belijdenis van het geloof hebben afgelegd en in het ambt bevestigd zijn, onder aanroeping van de Geest.

60

De bevestiging in het ambt vindt plaats in het midden van de gemeente, met gebruikmaking van een orde uit het dienstboek van de kerk. (art. V-6).

Het GCKO acht het niet nodig deze tekst aan te passen. In alle gevallen is er sprake van bevestiging in het ambt. Dat het woord ordinatie gebruikt gaat worden om de bevestiging in het ambt van predikant aan te duiden, hoeft niet in de romeinse artikelen te worden uitgedrukt.

65

3 Ordinaties en generale regelingen

3.1 Bevestiging

In de ordinaties komt een aantal malen de bevestiging in het ambt voor, waarbij zowel de bevestiging van ouderlingen en diakenen als ook de ordinatie van predikanten is bedoeld:

70

- Ord. 3-9-1 (bevestiging is taak van predikant)
- Ord. 5-5-2 (iemand met preekconsent is niet bevoegd tot bevestiging; idem GR 10-2-2)
- Ord. 5-9-2 (bij bevestiging gebruik maken van het dienstboek) - GR 1-3-1 (bevestiging kan in gemeenschappelijke diensten) Het koepelbegrip bevestiging kan hier blijven staan.

75

De term komt ook voor in ord. 3-12-14, waar geregeld wordt dat een kerkelijk werker predikantswerk kan doen, onder meer ook de bevestiging van ambtsdragers. Bedoeld is de bevestiging van ouderlingen en diakenen, niet de bevestiging van predikanten. Dat blijkt ook wel uit het feit dat “het stellen in een bediening” niet wordt genoemd. Het GCKO stelt daarom voor om voor alle helderheid hier te spreken over de bevestiging van ouderlingen en diakenen. Deze verheldering staat overigens los van het gebruik van de term ordinatie, maar is zonder meer wenselijk.

80

Het breed moderamen van een classicale vergadering kan op verzoek van de kerkenraad van een (wijk)gemeente die in bijzondere omstandigheden verkeert, aan degene die

85

- in die (wijk)gemeente is benoemd tot kerkelijk werker
- bevestigd is tot ouderling of diaken met bepaalde opdracht en
- de bevoegdheid heeft ontvangen als bedoeld in lid 13,

de bevoegdheid ter plaatse verlenen tot de bediening van doop en avondmaal, het afnemen van de belijdenis van het geloof, de bevestiging van ~~ambtsdragers~~ **ouderlingen en diakenen**, het

90 leiden van trouwdiensten en het uitspreken van de zegen, een en ander naar regels gesteld in
generale regeling 4.

GR 4-8-1 behoeft dezelfde aanpassing:

95 Aan een kerkelijk werker, die voldoet aan de in ord. 3-12 gestelde voorwaarden, kan het breed
moderamen van de classicale vergadering, indien de gemeente waarin de kerkelijk werker is
aangesteld in bijzondere omstandigheden verkeert, de bevoegdheid toekennen om in deze
gemeente

- doop en avondmaal te bedienen,
- de belijdenis van het geloof af te nemen,
- 100 - ~~ambtsdragers~~ **ouderlingen en diakenen** te bevestigen,
- trouwdiensten te leiden en
- de zegen uit te spreken.

3.2 Ordinatie

105 De term bevestiging (in het ambt van predikant) komt voor in ord. 3-5, 3-15, 3-22, 3-23. Het GCKO
stelt voor, conform het besluit van de synode, in die gevallen de term ordinatie te gebruiken. Het
GCKO stelt voor om de eerste keer de term uit te leggen.

Anders dan gebruikelijk zet het GCKO niet de oude tekst en het voorstel naast elkaar, maar wordt
de nieuwe tekst gegeven, met de vervallen woorden doorgehaald, en de nieuwe woorden vet. In
dit geval is dat inzichtelijker.

110 Ord. 3-6

6. De ~~bevestiging~~ **ordinatie (bevestiging in het ambt van predikant)** dan wel verbintenis vindt
plaats nadat approbatie is verleend door het breed moderamen van de classicale vergadering
van de classis waartoe de gemeente waaraan de predikant verbonden zal worden, behoort.
- 115 Deze approbatie geschiedt wanneer is voldaan aan het in de orde van de kerk ter zake van het
beroepen en de ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel verbintenis van een predikant bepaalde.
Indien approbatie is verleend, vinden de ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel verbintenis en intrede
plaats binnen drie maanden nadat het beroep is aangenomen, tenzij de kerkenraden en de
beroepen predikant een later tijdstip overeenkomen.
- 120 7. De ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel de verbintenis vindt plaats in een kerkdienst met
gebruikmaking van een daarvoor bestemde orde.
De ~~bevestiging in het ambt van predikant~~ **ordinatie** geschiedt onder handoplegging.

Ord. 3-15

- 125 1. De predikanten van de kerk worden onderscheiden in dienstdoende predikanten,
emerituspredikanten en predikanten buiten vaste bediening.
- 2 Zij die zijn toegelaten tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland kunnen
worden beroepen ~~tot en bevestigd in het ambt van predikant~~ **en geordineerd** om verbonden
te worden aan een gemeente, een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de
130 kerk.
- 3 De dienstdoende predikanten worden onderscheiden in
- predikanten, ~~bevestigd als predikant~~ voor gewone werkzaamheden ,
 - ~~dan wel als predikant~~ predikanten in algemene dienst
 - ~~of als predikant~~ predikanten met bijzondere opdracht; en

- 135 - predikanten-geestelijk verzorger, ~~bevestigd als predikant~~ in algemene dienst dan wel als ~~predikant~~ predikanten-geestelijk verzorger met bijzondere opdracht.

140 Zoals blijkt stelt het GCKO voor in lid 3 de predikanten op te sommen en de woorden bevestigd als predikant te schrappen. Deze woorden hadden al moeten worden geschrapt, of ten minste aangepast, toen de term bevestiging uitsluitend gebruikt ging worden voor de bevestiging in het ambt, en niet zoals voordien ook voor de verbintenis aan een nieuwe gemeente of een nieuwe werkring. Het zou dan moeten zijn: bevestigd dan wel verbonden aan (met opsomming van de mogelijkheden).

145 Het GCKO is van oordeel dat een dergelijke verzwaring van de tekst niets toevoegt aan de opsomming en dat de woorden in de opsomming kunnen worden gemist.

Ord. 3-22-4

150 De ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel verbintenis van een predikant in algemene dienst geschiedt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 5-7, in een kerkdienst van een gemeente binnen het gebied waarin deze werkzaam zal zijn.

Ord. 3-23-7

155 De ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel verbintenis van een predikant met bijzondere opdracht geschiedt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 5-7, in een kerkdienst van een gemeente binnen het gebied waarin deze werkzaam zal zijn.

Indien ...

Ord. 13-19

160 3. Predikanten met bijzondere opdracht zijn gedurende de eerste vier jaren, ~~nadat zij voor de eerste maal als predikant in de Protestantse Kerk in Nederland zijn bevestigd,~~ **na hun ordinatie** verplicht tot het volgen van scholing conform generale regeling 15.

GR 5-5-3

165 Een proponent, een predikant met bijzondere opdracht, een predikant in algemene dienst en een beroepbaar predikant kunnen bij de ~~bevestiging~~ **ordinatie** dan wel verbintenis als predikant extra periodieke verhogingen aanvragen bij de beheercommissie.

Overgangsbepaling bij GR 5-6-2 sub d

170 de tijdelijke verlaagde bijdrage bij proponenten is niet van toepassing bij verbintenissen van proponenten, die ~~bevestigd~~ **geordineerd** zijn voor 1 juli 2021.